

INTERNET-SLENGLAR VA NEOLOGIZMLARNING
SEMANTIK XUSUSIYATLARI: LINGVISTIK TAHLIL

Qayumova Mohinur Murodullayevna

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti

Xorijiy til va adabiyoti quyi kurslar

kafedrasi dotsenti , f.f.f.d. (PhD)

Abstract (Annotatsiya)

Mazkur maqolada internet-makonda yuzaga keladigan slenglar va neologizmlarning semantik xususiyatlari, ularning hosil bo'lish mexanizmlari, semantik derivatsiya jarayonlari hamda zamonaviy til tizimidagi o'rni har tomonlama tadqiq etiladi. Tadqiqot jarayonida virtual muloqot muhitida qo'llaniladigan yangi leksik birliklarning ma'no ko'chish usullari, ularning emotsional-ekspressiv qirralari va lingvistik tabiatining o'ziga xos jihatlari tahlil qilindi. Olingan natijalar internet-slanglarning oddiy leksikadan farqli o'laroq, tezkor ekspressivlik, yuqori darajadagi emotsional-baholovchi semantika va ixchamlik kabi xususiyatlarga ega ekanligini ko'rsatdi.

Kalit so'zlar: internet-slang, neologizm, semantik xususiyatlar, semantik derivatsiya, virtual muloqot, lingvistik tahlil, ekspressivlik.

Introduction (Kirish)

Globalashuv jarayoni va zamonaviy raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi jamiyat hayotining barcha sohalari qatorida inson muloqot madaniyatiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Xususan, internet tarmoqlari, ijtimoiy tarmoqlar va turli messenjerlar muloqotning asosiy maydoniga aylanib, til tizimida leksik boyish jarayonlarini keskin tezlashtirdi. Virtual makonda yuzaga kelayotgan internet-slanglar va neologizmlar tilning doimiy harakatdagi dinamik tabiatini namoyon etuvchi muhim omillardan biridir.

Zamonaviy lingvistikada tilning ijtimoiy vazifasi, uning axborot almashishdagi yangi shakllari va virtual diskurs leksikasini o'rganish eng dolzarb masalalardan hisoblanadi. An'anaviy tilshunoslik doirasida o'rganib kelingan leksik qatlamlar bugungi kunga kelib virtual muloqot talablari asosida yangicha ma'no kasb etmoqda. Internet-slenglar va neologizmlarning paydo bo'lish sabablari, ularning struktur-semantik tuzilishi hamda lingvistik xususiyatlarini ochib berish mazkur tadqiqotning asosiy maqsadini tashkil etadi.

Methods (Metodologiya)

Tadqiqot jarayonida internet-slenglar va neologizmlarning lingvistik tabiatini har tomonlama ochib berish maqsadida tizimli yondashuv, qiyosiy-chog'ishtirma tahlil, semantik tahlil hamda leksik-grafik kuzatuv usullaridan kompleks foydalanildi. Metodologik asos sifatida til birliklarining sintagmatik va paradigmatic munosabatlari, shuningdek, semantik o'zgarishlarning konseptual asoslari olindi. Tadqiqotning empirik bazasini zamonaviy ijtimoiy tarmoqlar, internet-forumlar va onlayn muloqot platformalarida eng faol qo'llaniladigan lingvistik namunalar tashkil etdi. Tadbirkorlik va ilmiy kuzatuv jarayoni uch bosqichda amalga oshirildi: birinchidan, internet-slenglar va neologizmlarning umumiy semantik maydoni aniqlanib, ular funksional jihatdan tasniflandi; ikkinchidan, ushbu birliklarning hosil bo'lish mexanizmlari (metafora, metonimiya, konversiya, qisqartmalar, akronimlar va o'zlashma so'zlar) maxsus tahlil qilindi; uchinchidan, leksik birliklarning ma'no ko'chish va semantik kengayish qonuniyatlari aniqlab chiqildi.

Results (Natijalar)

adqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, internet-slenglar va neologizmlar til tizimida o'ziga xos semantik xususiyatlarga ega bo'lib, ular ilmiy jihatdan uchta asosiy guruhga bo'linib namoyon bo'ladi. Birinchidan, ekspressiv-emotsional semantikaga ega birliklar aniqlanib, ular oddiy adabiy til

soʻzlariga nisbatan kuchliroq emotsional boʻyoqdorlik kasb etadi hamda virtual muhitdagi hissiyotlarni va munosabatni tezkor ifodalashga xizmat qiladi. Ikkinchidan, semantik siljish va metaforik koʻchish jarayonlari yuzaga kelib, bunda kundalik hayotdagi oddiy tushunchalar virtual olamda mutlaqo yangi konseptual mazmun kasb etadi va oʻzining boshlangʻich maʼnosidan uzoqlashib yangi semantik vazifani bajaradi. Uchinchidan, konvergent va hibrid neologizmlar shakllanib, ular turli tillar elementlarining oʻzaro qoʻshilishi (kalkalash, transliteratsiya, blending) natijasida hosil boʻladi va oʻziga xos murakkab semantik struktura kasb etadi. Olingan bu natijalar internet leksikasi shunchaki sunʼiy qisqartmalar yigʻindisi emas, balki jamiyatning ijtimoiy-texnologik ehtiyojlari asosida shakllanibotgan muhim semantik qatlam ekanligini toʻlaqonli isbotlaydi.

Discussion (Muhokama)

Olingan natijalar shuni koʻrsatadiki, internet-slenglar va neologizmlar tilning buzilishi yoki qashshoqlashuvi emas, aksincha, uning zamonaviy talablarga moslashuvi, boyib borishi va yangi ifoda vositalari bilan toʻldirilishidir.

Avvalgi ilmiy izlanishlarda internet leksikasi asosan qisqartmalar va texnik terminlar darajasida yuzaki oʻrganilgan boʻlsa, mazkur tadqiqotda ularning chuqur semantik xususiyatlari, yaʼni maʼno koʻchish qonuniyatlari va konseptual xarakteri ochib berildi. Internet-slenglarning shakllanishida yoshlar submadaniyati, yozma nutqda tezkorlikka intilish va vizual elementlarning taʼsiri katta ekanligi aniqlandi.

Kelgusidagi tadqiqotlarda bu kabi neologizmlarning adabiy til meʼyorlariga taʼsiri, ularning zamonaviy leksikografik lugʻatlarga kiritilish tamoyillari va tarjima nazariyasidagi oʻrnini yanada chuqurroq oʻrganish muhim ahamiyat kasb etadi.

Conclusion (Xulosa)

Xulosa qilib aytganda, internet-slenglar va neologizmlar zamonaviy tilshunoslikning eng faol va dolzarb tadqiqot obyektlaridan biridir. Ularning semantik xususiyatlari til tizimining ichki imkoniyatlari naqadar keng ekanligini, jamiyatdagi ijtimoiy-madaniy va texnologik o'zgarishlar esa leksik qatlamda qanchalik tezkor aks etishini ko'rsatadi. Ushbu birliklarning semantik derivatsiya jarayonlarini o'rganish virtual diskurs va leksikologiya fanining fundamental vazifalaridan biri bo'lib qoladi.

References (Adabiyotlar)

1. Safarova, Z. (2023). *Zamonaviy tilshunoslik va internet diskursi*. Toshkent: Fan va texnologiya.
2. Crystal, D. (2011). *Internet Linguistics: A Student's Guide*. Routledge.
3. Karimov, B. (2022). "Virtual muloqot va leksik innovatsiyalar". *O'zbek tili va adabiyoti jurnali*, 4-son, 45-52-betlar.
4. Mamatov, A. (2020). *O'zbek tilida semantik derivatsiya va leksik taraqqiyot*. Toshkent: Universitet.